

Umhverfis- og auðlindaráðuneyti
Skuggasundi 1
101 REYKJAVÍK

Reykjavík, 13. janúar 2019
Tilvísun: OS2019060056/50.6
Verknúmer: 1257001

Efni: Umsögn Orkustofnunar um stofnun þjóðgarðs á miðhálendinu

Orkustofnun vísar til erindis frá umhverfis- og auðlindaráðuneyti þar sem kynnt er til samráðs verkefni nefndar um stofnun þjóðgarðs á miðhálendinu og óskað er eftir umsögnum um textadrög nefndarinnar um skilgreiningu marka þjóðgarðsins, áherslur um skiptingu landsvæða í verndarflokka, umfjöllun um aðkomuleiðir og um þjónustumíðstöðvar. Meðfylgjandi er umsögn Orkustofnunar.

Orkustofnun bendir á að ekki er lokið við yfirferð virkjunarkosta innan sem utan miðhálendisins, bæði liggja fyrir óafgreidd drög að 3. áfanga áætlunar um vernd og orkunýtingu landsvæða, rammaáætlun, og að fjölmargir aðrir hugsanlegir virkjunarkostir hafa verið tilnefndir án þess að hafa fengið lögbundna umfjöllun. Í þessu ljósi bendir stofnunin á markmið rammaáætlunar en þau eru „*að tryggja að nýting landsvæða þar sem er að finna virkjunarkosti byggist á langtímasjónarmiðum og heildstæðu hagsmunamati þar sem tekið er tillit til verndargildis náttúru og menningarsögulegra minja, hagkvæmni og arðsemi ólikra nýtingarkosta og annarra gilda sem varða þjóðarhag, svo og hagsmunu þeirra sem nýta þessi sömu gæði, með sjálfbæra þróun að leiðarljósi*“.

Stofnunin telur þessi markmið tvinnast að miklu leyti við þá vinnu sem framundan er við stofnun þjóðgarðs á miðhálendi Íslands.

Við stofnun þjóðgarðs útilokast virkjunarkostir sem í eru fólgin gríðarleg verðmæti m.t.t. orkuframleiðslu og því er mikilvægt að fyrir liggi hverju sé fórnad með verndun þeirra landsvæða sem heyra undir þjóðgarðinn og hvaða áhrif það kunni að hafa á samfélagið í framtíðinni að þessara kosta njóti ekki lengur við. Þá bendir Orkustofnun á að ein möguleg afleiðing þessa er að nýting færst neðar í vatnsföll landsins sem gæti jafnvel haft meiri umhverfisáhrif í för með sér en við sambærilega nýtingu ofar í landinu. Af þessum ástæðum er enn brýnna að lokið verði yfirferð virkjunarkosta með rammaáætlun áður en haldið er áfram með vinnu við stofnun þjóðgarðs á miðhálendinu.

Orkustofnun vekur einnig athygli á því að mikilvægt er að gera ráð fyrir rekstri og viðhaldi núverandi virkjana sem lenda innan þjóðgarðsins miðað við tilgreind mörk hans og að slík verndun getur jafnframt takmarkað mjög möguleika rekstraraðila að þróa virkjanir sem fyrir eru til áframhaldandi nýtingar, m.a. vegna afleiddra áhrifa loftslagsbreytinga á vatnafar vegna jökulbráðnunar og -hörfunar.

Auk þessa hafa stjórnvöld sett á laggirnar starfshóp um orkustefnu fyrir Ísland og telur Orkustofnun að vinna þessara nefnda hljóti að vera grundvöllur þeirrar vinnu sem fyrirséð er við stofnun slíks þjóðgarðs. Að lokum bendir Orkustofnun á að við afmörkun sjálfs þjóðgarðsins þarf að hafa í huga áhrif á

jaðarsvæði hans, þ.e. hvort og þá hvaða takmarkanir stofnun þjóðgarðs hefði á nýtingu lands í næsta nágrenni hans, þ.m.t. í ljósi sjónrænna áhrifa og áhrifa á upplifun fólks innan hans.

Virðingarfyllst,
f.h. orkumálastjóra

Harpa Þórunn Pétursdóttir

Kristján Geirsson